

BESZÁMOLÓ A „KRIPTOESZKÖZÖK VILÁGA A JOG ÉS A GAZDASÁG SZEMSZÖGÉBŐL” CÍMŰ NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁRÓL

Gáspár Zsolt¹ – Szívós Alexander² – Bujtár Zsolt³

A digitális világunk egyre újabb és újabb szegmensei nyílnak meg az érdeklődők számára. A Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán a Pénzügyi jogi és Gazdasági Jogi Tanszék oktatói, hallgatói és a téma iránt érdeklődő PhD hallgatók ezért azt gondolták, hogy a digitális eszközök közül a blokklánc alapon felépülő, immáron több mint 9 ezer különféle kriptoeszköz működéséből eredő jogi és gazdasági kihívásokra irányítják rá a figyelmet egy – 2021 március 19-én tartott – nemzetközi konferencia keretében. A rendezők célja az volt, hogy a gyakorlati szakemberek és az elmélet képviselői egyaránt elmondhassák véleményüket, megoszthassák kutatásaikat a blokklánc technológián alapuló kriptoeszközök rendkívül széles világáról. A kriptoeszközök ökoszisztémájának kiépülése már több éve folyamatban van, és már most is látható egy szinte paradigmászerű változás a kriptoeszközök decentralizált jellegéből eredően.

Ez egyrészt a kriptoeszközök diszruptív jellegét erősen meghatározza, másrészt jelentős kihívást jelen a jogalkotó és a jogalkalmazó (lásd SEC v.

¹ dr. Gáspár Zsolt, doktorandusz, PTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, PTE-ÁJK Kriminológiai és Büntetésvégrehajtási Jogi Tanszék. E-mail címe: gaspar.zsolt@pte.hu
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3889-9560>

A szerző további munkásságát lásd a Magyar Tudományos Művek Tára oldalán: <https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=10074177&view=simpleList>

² dr. Szívós Alexander Roland, doktorandusz, PTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, PTE-ÁJK Pénzügyi Jogi és Gazdasági Jogi Tanszék. E-mail címe: szivos.alexander@ajk.pte.hu

A szerző további munkásságát lásd a Magyar Tudományos Művek Tára oldalán: <https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=authors10068277>

³ dr. Bujtár Zsolt PhD, adjunktus, PTE-ÁJK Pénzügyi Jogi és Gazdasági Jogi Tanszék. E-mail címe: bujtar.zsolt@ajk.pte.hu

A szerző további munkásságát lásd a Magyar Tudományos Művek Tára oldalán: <https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=authors10052410>

Ripple Lab eset⁴) számára azzal, hogy egy új decentralizált tőkebevonási típust próbál az értékpapír és tőkepiaci jog rendszerébe beilleszteni. A kriptoeszközök a jog és a gazdaság számos területét is érintik, így különösen a büntetőjog, az adójog területét, hiszen a fiat pénzekhez hasonlóan a kriptoeszközök is a pénzmosás alkalmas eszközei lehetnek a megfelelő szabályozás és a pénzmosás elleni küzdelem gyakorlata nélkül. A néha csillagászatnak tűnő hozamok adóztatása pedig minden állam esetében fontos, nemcsak az igazságos adóztatás, hanem az állami adóbevételek növelése érdekében is.

A konferencia délelőtti programjában hét előadás hangzott el, melyek átfogták a kriptoeszközök jogi megítélésének problémáit, a blokklánc technológia gyakorlati kérdéseit, a kriptopénzek kibocsátásának gyakorlati szabályozási kihívásait és a stabilpénzek lehetőségeit, valamint a kriptoeszközök bűnüldözési kihívásait. A teljesség igénye nélkül érdemes kiemelni a kvantumszámítógépek nyújtotta biztonsági kihívásokra történő felkészülést és a blokklánc technológia nyújtotta új fizetési rendszerek széles körű lehetőségeit.

A délután folyamán három szekcióban folytatódott az aktív tudományos diskurzus. A kriptoeszközök szabályozása, a blokklánc technológia a jog tükrében és a digitális jegybankpénz köré tagozódtak az egyes előadások témái.

A digitális jegybankpénz bevezetésének lehetőségeit és szabályozási kihívásait vizsgáló szekcióban az előadók a történeti megközelítéstől a jogi meghatározáson át a monetáris politika alkalmazási lehetőségeivel foglalkoztak. A digitális jegybankpénz esetében a tekintetben konszenzus alakult ki a résztvevők között, hogy a digitális pénzek iránti egyre növekvő igény alakult ki a *fiintech* cégek gyors pénzmozgást biztosító fizetési rendszerek állami alternatívájaként.

A definíció esetében több előadó is a nemzetközileg elfogadott, a Nemzetközi Fizetések Bankja által meghatározott módon a jegybanki kötelezettségek digitális formájaként kezelte a digitális jegybankpénzt. A potenciális típusokat vizsgálva már eltérések alakultak ki a résztvevők között a reális alternatívák tekintetében.

Az elméleti oldalról a *token* és az *account* típusú centralizált, illetve decentralizált digitális jegybankpénzeket egyaránt tárgyalták az előadók. Azonban a többség a centralizált és ezen belül is a blokklánc alapú digitális

⁴ Forrás: <https://www.sec.gov/litigation/complaints/2020/comp-pr2020-338.pdf>

jegybankpénzben látja a jövőt. Azonban még e szűkítéssel is számos meghatározó alternatíva közül választhat az adott jegybank, hiszen akár az egyszintű bankrendszert is ismételten megvalósíthatja a közvetlen jegybanki számlavezetés rendszere az általános vagy másnéven *retail* digitális jegybankpénz esetében. Ebben az esetben azonban a közvetítő rendszerre, a hagyományos bankokra egyre kisebb szükség lenne, ami viszont megnehezítené esetükben a hitelezési tevékenység finanszírozását is. A közvetítőrendszer fenntartása azonban fontos tényező az alultőkésített vagy kevésbé a tőkepiacokról finanszírozást megvalósító országok, így egész Európa esetében. Ebből következik, hogy inkább a kétszintű bankrendszer fennmaradása és a közvetítők pénztárca szolgáltatókkal történő bővítése lehet a járható út a jegybanki digitális pénzek bevezetésekor. Ez utóbbi esetben is felmerül, hogy a jegybankok monetáris politikája miként változik a digitális pénz ezen formájának megjelenésével.

A monetáris politika rugalmassága növekedhet az új pénztípus bevezetésével, ugyanakkor számos új kihívást is meg kellene még oldani a jegybankoknak, különösen a digitális jegybankpénz mennyiségének ellenőrzését, illetve a dollarizációt, azaz a digitális jegybankpénz által a fiat pénz használatának gyors és jelentős háttérbe szorulását. A digitális jegybankpénzek bevezetése a pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést is jelentős növelheti, azonban annak digitális jellege miatt szükséges az offline használat – ha csak korlátozott mértékben is – lehetővé tétele.

A kínai, az egyesült államokbeli és az európai digitális jegybankpénz esetében jól látható, hogy a nemcsak a globális fizetési szolgáltatók elleni küzdelem, de az adott ország, régió gazdasági szükségletei is formálhatják az egyes digitális jegybankpénzek formáját. Az már jó látható, hogy a blokklánc technológia és az okos szerződések a sávos, illetve a felhasználótól függő kamatozás megvalósítását lehetővé teszik. Az előadók szintén egységesen felhívták a figyelmet a jól megalapozott jogi szabályozás szükségességére és a bevezetés megfelelő előkészítésére. Ez azért is fontos, hogy a jegybanki pénzek iránti bizalom továbbra is erős maradjon és a digitális és analóg pénzek párhuzamos létezése rövid- közép távon is, sikeres lehessen és erősítse a monetáris politikát ahelyett, hogy gyöngítene azt.

A blokklánc technológia újszerűsége és komplexitása számos lehetőséget teremt és a modern kor kihívásai közül is sok esetben ad releváns megoldási javaslatot. Ezen alkalmazások köre messze meghaladja a kriptoeszközök egyre növekvő, jelenleg is már több ezres táborát, élükön a Bitcoinnal. A technológia az egészségügyi nyilvántartások adatvédelmétől

kezdve az élelmiszerbiztonságon át a pénzügyi inkluzivitás biztosításáig számos helyen bizonyította létjogosultságát. E tekintetben az univerzum egyre tágul és új irányok jelennek meg szinte napról napra a horizonton. Így különösen érdekes a blokklánc technológia ökoszisztémájának és a még nem ismert lehetőségek keretszabályainak a jog által történő meghatározása. A blokklánc technológia a jog tükrében elnevezésű szekcióban a komplex és újszerű technológia által adott jogi kihívásokra fókuszáltak a konferencia előadói. Olyan témákban osztották meg kutatási eredményeiket, mint a blokklánc technológia közbeszerzési alkalmazási lehetőségei, a blokklánc alapú rendszerek alkalmazásának kérdései az egészségügyben vagy a közigazgatásban és végül, de nem utolsó sorban az innováció adóvonzatai.

A szekcióban kifejtésre került, hogy az államok az innovációban rejlő lehetőségek kihasználásával javítani tudják az átláthatóságot, valamint csökkenthetik a korrupciót. Ezek az előnyök a fejlődő országok számára kiemelten fontosak, mivel sokkal kiszolgáltatottabbak a csalásokkal vagy a korrupcióval szemben. A blokklánc technológia valószínűleg legérdekesebb felhasználási területei a tágabb közszférában találhatóak, ide sorolhatóak például az egyének tudományos bizonyítványainak rendszerezése, vagy különböző engedélyek kiadási hatékonyságának növelése. A közigazgatásban az egyik legnagyobb terület talán az akkreditáció fedi le, amelynek működését segíthetné a blokklánc alapú megoldások bevezetése.

Dr. Glavanits Judit, a győri Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar Nemzetközi és Európai Jogi Tanszékének tanszékvezető docense elmondta, hogy az állam – és láthatóan az Európai Unió is – elkötelezett egyes kormányzati feladatok blokklánc-alapra helyezésében, mint üzemeltető. Innen pedig már csak egy lépés a technológia közbeszerzések területére történő implementálása, amely elsősorban az okosszerződési rendszeren keresztül képzelhető el. Az ún. *smart contract* rendszer lehetővé tenné az állami beszerzések átláthatóbbá, visszakövethetővé tételét emellett, hogy jelentősen gyorsítaná a szerződéskötési folyamatot is.

A konferencián felmerült az adózás kérdése, amely a pénzügyekkel kapcsolatos innovációk megkerülhetetlen velejárója. A kripto eszközök mozaikszerű szabályozásából adódó veszélyek napról napra emelkednek, a folyamat alól az adózás sem kivétel. Tekintettel arra, hogy nincs egy nemzetközileg elfogadott, egységes definíció, illetve jogi meghatározás, általánosan alkalmazott adóztatási megoldásokkal sem találkozhatunk. Ahány ház, annyi szokás elven működik a jelenlegi rendszer. Dr. Szívós

Alexander a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Pénzügyi és Gazdasági Jogi Tanszékének doktorandusza előadásában a kriptovaluták „életciklusa” tekintetében olyan kiemelt szakaszokra tért ki, mikor adófizetési kötelezettség merülhet fel. Az adózási esetköröket pedig a hozzáadott-értékadó, a társaságok nyereségadója, valamint a személyi jövedelemadó tekintetében vizsgálta meg konkrétan. Konklúzióként leszögezte, hogy a szabályozatlanságból adódó kockázatok napról napra emelkednek, a központi költségvetés és a befektetők egyaránt veszteségeket szenvedhetnek el, ha a jelenlegi állapotok tartósak maradnak.

A kriptoeszközök jogi szabályozására létrehozott szekcióban a tudományos diskurzus érintette többek között a kriptoeszközök polgári jogi vonatkozásait, valamint az egyes – a kriptoeszközök szabályozásában élen járó – államok legislatív törekvéseit jogösszehasonlító szempontok alapján. A szekció legfőbb irányvonalát ugyanakkor ezen eszközök büntetőjogilag releváns vonatkozásai tették ki, ezen belül is a pénzmosás tekintetében felmerült aggályok képezték a vita tárgyát. A kriptoeszközök egyik legismertebb tulajdonsága, hogy meglehetősen nagy árfolyam-ingadozásokra képesek, ezen oknál fogva többen nem tartják alkalmasnak a pénzmosásra történő felhasználásukat. Dr. Gál István László, a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntetőjogi Tanszékének tanszékvezető professzora felhívta a figyelmet arra a jelenségre, miszerint a bűnelkövetők nagy része akár 30-40%-os veszteséget is hajlandó tolerálni, hiszen a veszteséggel számolva is előnyösebb helyzetbe kerül azáltal, hogy vagyoni eszközeit ténylegesen fel is tudja használni. Ezek alapján tehát bizonyosan állítható, hogy a kriptovaluták pénzmosásra történő felhasználása egy valós fenyegetés, mellyel a jogalkotónak számolnia kell. A klasszikus bűncselekményeknek a kriptovaluták világába történő átkerülése mellett kialakultak bizonyos újfajta bűncselekmények, melyek komplexitásuk miatt nem feleltethetőek meg egyetlen, a Btk.-ban megtalálható tényállásnak sem. Ilyen többek között az ún. *Cryptojacking*⁵, mely magába foglalja – többek között – az információs rendszerbe történő jogosulatlan belépéstől kezdve, az információs rendszer védelmi intézkedésének kijátszását, az abban történő károkozást, mindezt rendszeres haszonszerzésre törekvéssel, sokszor több sértett sérelmére. Ezen bűncselekmények a koronavírus

⁵ A *cryptojacking* lényegét tekintve egy rosszindulatú program telepítése az áldozat számítógépére, amelynek segítségével az elkövető kriptovaluták bányászatát végezteti a megfertőzött számítógéppel a saját kriptovaluta számlájára.

Beszámoló a „Kripto eszközök világa a jog és a gazdaság szemszögéből” című nemzetközi tudományos konferenciáról

világjárvány hatásaként még az eddigieknél is nagyobb gyakorisággal történnek meg, ami elkerülhetetlenné teszi a jogterület szabályozását.

Úgy érezzük, hogy a konferencia kétségkívül sikeresen zárult, célunk egy színvonalas fórum megteremtése volt a témában, amely a blokklánc-technológiát és a kripto eszközöket veszi górcső alá a jogtudomány és a gazdaságtudomány perspektíváiból – amely célt sikerült is megvalósítani. Igazán színvonalas előadások hangzottak el, amelyek a beszámoló írásakor megjelenés alatt álló konferenciakötetben lesznek megtalálhatóak és melyek reményeink szerint előre lendítik majd a kripto eszközök hazai jogi szabályozásának kérdését és általában a kripto eszközök szélesebb körökben történő elterjedését.

Ezúton szeretnénk megköszönni minden előadónak, szerzőnek, szerkesztőnek és szervezőnek a részvételt és a munkáját és reméljük, hogy a későbbiekben hasonlóképpen – és talán már személyesen – számíthatunk rá, hogy jelenlétükkel emelik a következő kripto eszközökkel foglalkozó rendezvényünk színvonalát!

A konferenciáról szóló tanulmánykötet „Kripto eszközök világa a jog és a gazdaság szemszögéből” címmel elérhető a Pécsi Tudományegyetem honlapjáról az [alábbi hivatkozáson](#).